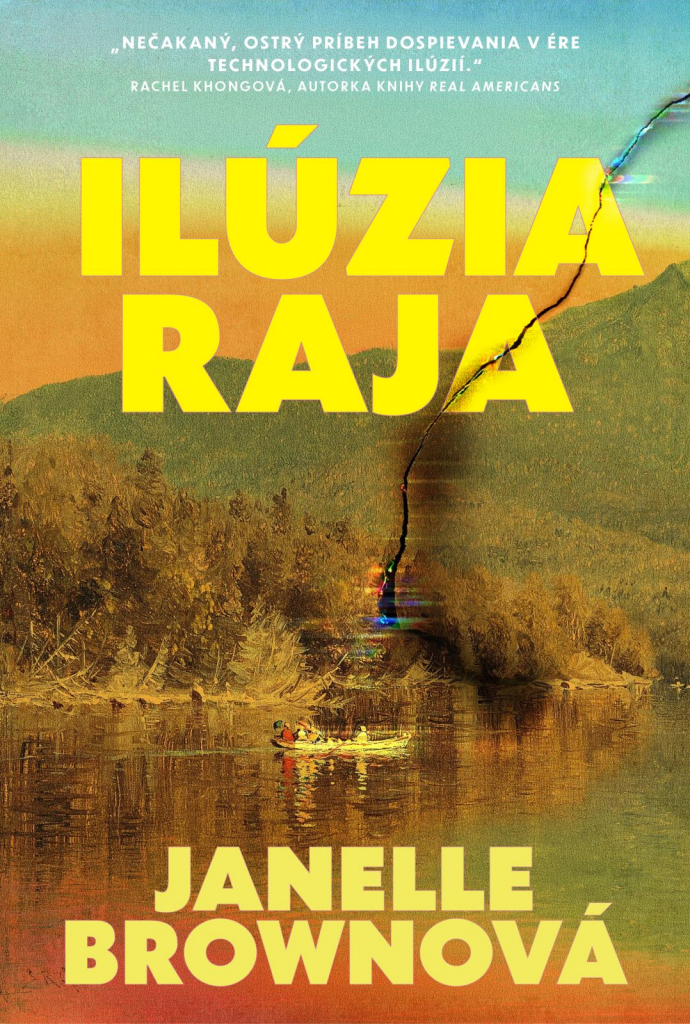

„NEČAKANÝ, OSTRÝ PRÍBEH DOSPIEVANIA V ÉRE
TECHNOLOGICKÝCH ILÚZIÍ.“

RACHEL KHONGOVÁ, AUTORKA KNIHY REAL AMERICANS

ILÚZIA RAJA

The background of the book cover is a painting of a river scene. In the foreground, a small boat with several people is on the water. The river is surrounded by dense, golden-brown trees and foliage. In the background, there are green mountains under a blue sky. A vibrant rainbow is visible in the sky, and a dark, jagged line, resembling a lightning bolt or a crack, runs diagonally across the right side of the image.

JANELLE
BROWNOVÁ

KNIŽNICA
SVETOVÝCH BESTSELLEROV

Z anglického originálu Janelle Brown: What Kind of Paradise,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Random House,
An imprint and division of Penguin Random House LLC,
New York 2025,

preložila Zuzana Močková Lorková.

Vydalo Vydavateľstvo TATRAN, s. r. o., v roku 2026,
so sídlom Klariská 16, 815 82 Bratislava, Slovenská republika.

Vyšlo ako 5682. publikácia a 237. zväzok edície

LUK – Knižnica svetových bestsellerov.

Vydanie I.

Knižnú väzbu podľa pôvodného návrhu spracoval Peter Zentko.

Zodpovedná redaktorka Jana Piroščáková

Jazykoví redaktori Jarmila Cihová, Matej Rumanovský

Technický redaktor Peter Zentko

Sadzba AldoDesign, Bratislava

Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

info@slovtatran.sk

All rights reserved.

Copyright © 2025 by Janelle Brown
Translation © Zuzana Močková Lorková 2026
Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2026

ISBN 978-80-222-1951-8

ILÚZIA RAJA

**JANELLE
BROWNOVÁ**

TATRAN

Poznámka prekladateľky

Pri preklade som pracovala s dostupnými slovenskými prekladmi diel:

DICKENS, Charles. *Veľké nádeje*. Druhá časť. Bratislava: Práca, 1950.
Preložil Jožo Dubeň.

NIETZSCHE, Friedrich. *Mimo dobra a zla*. Bratislava: Premedia, 2024.
Preložila Patrícia Elexová.

THOREAU, Henry David. *Walden alebo Život v lese*. Bratislava: Brak, 2020.
Preložil Tomáš Hučko.

VOLTAIRE. *Candide. Zadig*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1951.
Preložili Ladislav Šimovič a Iris Tlapáková.

Všetky ostatné preklady z citovaných diel sú moje.

*Venované Tiredlings a Salonistas,
ktorí zmenili smerovanie môjho života.*

Kto bojuje s príšerami, mal by si dať pozor, aby sa pri tom sám nestal príšerou. A ak dlho hľadáš do priepasti, aj priepasť nahliadne do teba.

FRIEDRICH NIETZSCHE

Za cenu veci považujem množstvo života, ktorý za ňu musíme utrátiť, okamžite alebo v dlhodobom meradle.

HENRY DAVID THOREAU

Prológ

SKORO RÁNO v bežný pondelok, krátko po dcérinom odchode do školy, sa ozvalo dlho očakávané zaklopanie na dvere. Až sa mi uľavilo. Pred dverami stála cudzinka, ktorej som sa tak dlho obávala – bola možno o pätnásť rokov mladšia než ja, mala na sebe pokrčené ľanové sako, ktoré svedčilo o vážnosti jej zámerov, na nohách ergonomické tenisky, v ktorých nervózne prešľapovala na mojej verande, a čierne vlasy stiahnuté do krivého konského chvosta.

Koľko podivných zaklopaní na dvere som počula za uplynulé desaťročia? Po každom z nich sa mi rozbúšilo srdce a zrýchlil pulz – *našli ma*. Podomoví predajcovia väčšinou neobjavili náš dom v kľukatých lesoch v okrese Marin, ale niekedy sa k nám ľudia predsa len dostali. Deti zo susedstva predávajúce tombolové lístky, obzvlášť vytrvalý dobrovoľník zbierajúci príspevky pre kalifornských ochranárov prírody, realitní agenti vypytujúci sa, či nepredám svoj lukratívny pozemok. Cudzincov som ignorovala, dvere som otvárala len deťom, pred mužmi som sa skrývala v zadnej časti domu.

Prečo som teda otvorila práve tejto žene? Prečo som sa priblížila k vchodu s lyžicou na cereálie, ktoré som práve raňajkovala, s nutkavým pocitom otvoriť dvere?

Pravdepodobne som cítila celkovú zmenu atmosféry, napriek snahe ignorovať ju. Keď si raz uvedomíte existenciu niečoho, nemôžete to vrátiť späť do zabudnutia, nech sa akokoľvek snažíte. Alebo možno nejaký dávno pochovaný hlas z hlbín duše vyslal dymový signál: *Je čas*.

Gus štekľal ako šialený a pazúrmi škrabal na dvere. Chytila som ho za obojok, stlačila som kľučku a pozrela na ženu, ktorá tam stála s ťažkou taškou na laptop opretou o stehno.

„Zdravím, som Yasmin Amadiová zo *San Francisco Chronicle*.“ V jej piskľavom hlase bolo počuť nadšenie, dýchala rýchlo, hoci sa snažila zachovať si pokojný výraz. Podala mi ruku s vizitkou v dlani.

Zízala som na ňu, na jej ohryzené nechty a pletený náramok na zápästí. Silnejšie som zovrela Gusov obojok a prikázala mu, aby si sadol. „Prepáčte, ale o čo tu ide?“

„Ste to vy?“ Vytiahla papier s náčrtom mojej podobizne. Dúfala som, že tú tvár už nikdy neuvidím. Očami si ma premeriavala a ja som cítila, ako ma porovnáva s mojou tínedžerskou verziou – všimla si šediny medzi blond vlasmi, vrásky, ktoré mi rozdeľovali čelo ako popraskané čelné sklo, a moje škúlenie zapríčinené krátkozrakosťou z prílišného zízania na blízke predmety. Vedela som, že hľadá niečo konkrétne, a videla som otáznik v jej očiach, lebo to nenašla. Možno dúfala vo vzdorovitý výraz. Vzhľad zločince. Videla však len ošumelú ženu stredného veku so šedinami vo vlasoch. Možno pochybovala sama o sebe.

Mohla som odpovedať nie. Mohla som sa skryť za svoje nové meno, za dymovú clonu, ktorú som si už pred rokmi starostlivo vybuodovala. Mená sa dajú ľahko vymeniť ako zle sediaci oblek. Vystriedala som ich veľa. Osobná identita je však niečo celkom iné. Svoju identitu tak ľahko nezmeníte.

Zavrela som oči. Za viečkami mi prebleskli známe príznaky, film môjho života v nekonečnej slučke. Krvavé škvrny na lesklých červených šatách. Chladivé bremeno zbrane v dlani. Ohnivá veža, jasne žiariaca na nočnej oblohe.

„Ako ste ma našli?“ spýtala som sa. Gus poslušne dychčľal pri mojich nohách a jeho sliny kvapkali na moje bosé prsty.

Udivilo ma, že sa víťazoslávne neusmiala. Miesto toho si zahanbene zahryzla do pery, zjavne vedomá si toho, koľko úsilia som vynaložila, aby ma *nikto* nenašiel. „Veľa som pátrala. Trvalo mi niekoľko mesiacov, kým som si spojila súvislosti a dala dohromady všetky stopy. A internet mi, samozrejme, veľmi pomohol.“

„Samozrejme,“ zopakovala som. Lebo internetom sa to všetko začalo. Zničil ma, znovu ma dal dokopy a potom ma opäť zničil. Je to môj záchranca, úhlavný nepriateľ, predzvesť skazy pre nás všetkých.

„Vzhľadom na aktuálnu situáciu som si myslela, že možno chcete dať nejaké vyhlásenie médiám.“

„Vzhľadom na akú situáciu?“

Jej oči sa doširoka roztvorili a vrhla na mňa trochu povýšenecký pohľad. „Aha. Možno neviete, že váš otec bol v poslednom čase v správach. Zrejme nemáte televíziu, však?“ Napadlo mi, či si nemyslí, že po toľkých rokoch snáh uniknúť odkazu môjho otca som nakoniec predsa len začala budovať jeho vysnívanú utópiu.

„Viem o tom,“ prerušila som ju. Pre objasnenie som ukázala lyžicou za seba ponad plece. Prvýkrát sa pozrela za mňa a všimla si interiéru nášho malého domu obloženého cédrovým drevom – obrazy visiace na každej stene, malé hlinené figúrky balansujúce na rímсах, otvorené knihy na gauči. Všade boli známky prítomnosti tínedžera – porozhadzované topánky a oblečenie, nespratané tanieri po raňajkách. No uvidela aj môj stôl s počítačom a televíziu so stlmeným zvukom.

„V takom prípade možno chcete všetko uviesť na pravú mieru,“ naliehala. „Nerozpovedali ste celý svoj príbeh, odkedy sa to všetko prevalilo.“

„Vďaka, ale keď príde správny čas vyrozprávať svoj príbeh, tak to urobím sama. Odíďte, prosím.“

Pustila som Gusov obojok, on sa radostne vrhol na Yasmin a prednými labami sa jej oprel o stehná. Ustúpila, utrela si jeho sliny z nohavíc, potom sa otočila a vykročila k autu. Mala som trochu výčitky svedomia, lebo pôsobila celkom milo. Bola bystrá a vytrvalá, čo ju zrejme dovedie ďaleko. Vedela som však aj to, že jej snaha bola márna – ako mám do hodinového rozhovoru s reportérkou vtesnať celý môj spleť príbeh? Veď s dichotómiami svojho detstva som sa aj ja sama ťažko vyrovnávala – po všetkých tých rokoch som si stále nebola istá, či som úplne pochopila, čo sa udialo.

No keď som sa otočila od dverí, pristihla som sa pri myšlienke na svoju dcéru. Bola takmer v rovnakom veku, v akom som bola ja vte-

PROLÓG

dy, keď sa to všetko začalo, a jej pohľad sa pomaly upriamoval na svet za hranicami známeho. Vedela som, že pre jej dobro – ak nie pre moje vlastné – možno konečne nastal čas, aby som to skúsila.

PRVÁ ČASŤ

JANE

1. kapitola

V PRVOM RADE musíte pochopiť, že otec bol celý môj svet. Bol ním od mojich štyroch rokov, keď zomrela moja mama a ostali sme sami. Nie sami v tom bežnom zmysle, ako to býva v rodinách po strate blízkeho, ale skutočne *sami* – len my dvaja, žijúci spolu uprostred divočiny. Ako dieťa som vôbec nevnímala, že náš život nie je normálny – jednoducho to tak bolo. Naša chata, náš les, naše kachle obklopené vysokými hromadami kníh a novín a naše zemiaky, ktoré sme vykopávali na záhrade a piekli na uhlí. Môj otec mal dlhé hnedé vlasy so šedivými pramienkami, bok ruky stále zašpinený od atramentu a nosil ošúchané košele s dierami presne tam, kde sa látka trela o opasok. Jeho objatie voňalo po dyme a mentolových žuvačkách.

O mojom otcovi sa neskôr hovorilo kadečo, vzniklo mnoho portrétov, ktoré vôbec neboli presné, ale všetci sa museli zhodnúť na jednej veci – bol veľmi inteligentný. Jeho myseľ bola ostrá, bystrá a prenikavá ako klinec. Predstavte si génia, ktorý je členom Mensy.

Počas dospievania som mala občas pocit, že počujem, ako mu v hlave šumí a praská, ako mu v mozgu bzučia dendrity nervových spojení a ako z neho vychádza elektrický šum, ktorého intenzita bola takmer počuteľná. V jeho prítomnosti som sa cítila pomalá: slabá žiarovka v porovnaní s jeho žeravými vláknami. Čítala som knihy, ktoré mi dal, snažila som sa formulovať argumenty, ktoré by na neho zapôsobili; a hoci prikyvoval a usmieval sa, zatiaľ čo som sa prehrýzala cez Nietzscheho, Goetheho alebo Baudrillarda, vždy som sa obávala, že ho sklamem.

Ani na chvíľu som pri ňom nemohla zabudnúť na to, že je to výnimočný človek. „Na Harvarde nevedeli, čo so mnou. Za štyri roky som získal tri tituly – v strojárstve, matematike a filozofii – a chcel som ešte jeden z histórie, ale na to som nemal peniaze.“ „Odišiel som z lukratívnej pozície, keď som odhalil zásadnú chybu v ich uvažovaní a oni ma nechceli počúvať.“ „Mohol som získať šestnásť patentov na vynálezy, ale vzdal som sa ich, lebo sa mi nechcelo zapodievať všetkou tou byrokraciou.“

V podtexte tým, samozrejme, naznačoval, že mohol dosiahnuť veľa vecí, ale namiesto toho si vybral *mňa*. Vybral si *mňa* a zabezpečenie mojej budúcnosti namiesto svojho vlastného oslnivého úspechu. Všetko to obetoval, aby sme sa presťahovali do lesa a aby ma mohol vychovávať v raji. Tak veľmi ma ľúbil.

Prečo by som tomu neverila?

Takže áno, vyrastala som v absolútnom presvedčení, že môj otec je geniálny človek, ktorého odbornosť by som nikdy nemohla spochybňovať.

No verila som, že je *dobry* človek? To je už úplne iná téma.

NEHOVORÍM, ŽE V ŇOM NEBOLO nič dobrého. Keď na neho teraz spomínam – teda keď sa snažím spomenúť si na otca, ktorého som si vážila, a nie na muža zo správ –, často sa mi v spomienkach vynorí jeden marcový deň, keď som mala štrnásť. Otec ma za úsvitu zobudil a vyhlásil, že nám došli zásoby a že pre snehovú búrku sú cesty neprejazdné, takže pôjdeme uloviť jeleňa. Nebola lovecká sezóna, ale to môjho otca ani trochu netrápilo. Nenechal si od úradov diktovať, ako má nakladať so svojou pôdou; a hoci les *oficiálne* nebol našou pôdou (naším majetkom bol malý kúsok krovinatého porastu pri lese), otec ho rozhodne poznal lepšie než ktokoľvek iný.

A tak sme za úsvitu vyrazili, otec mal nabitú pušku prehodenú cez plece a obaja sme boli zababušení v starých vojenských bundách. Kým sme sa brodili cez záveje, začalo znovu snežiť. Spomínam si, ako som sa snažila ísť v otcových stopách, kým sme kráčali za sebou pomedzi stromy, a aké úsilie som musela vynaložiť, aby som svoj krátky dievčenský krok zosúladiła s tým jeho dlhým mužským. Vo vzduchu sa

náš dych menil na obláčiky a na šále mi zamrzali ľadové kryštáliky. Otec otáčal hlavu doprava a doľava a hľadal stopy. Sledovala som jeho pohľad hlboko do lesa, ale nič som nevidela.

A potom tak prudko zastal, že som doňho takmer narazila. Ukazoval prstom na oblohu, upozorňujúc ma, aby som bola pozornejšia, a potom pomaly zdvihol Remington a priložil si ho k plecu. Pred nami, vo vzdialenosti menej ako šesť metrov, stál nádherný jeleň s parohami, ktoré mali minimálne dvanásť vetiev. Jeleň nebol mladý, ale ani starý. Boky tela mal posiate hrozivo vyzerajúcimi jazvami, svaly zadných nôh sa mu chveli, srst' pod bradou mal zlepenú ľadovými cencúľmi. Vyzeral ako tvor, ktorý práve prežil epické dobrodružstvo z príbehu Julesa Verna.

Uprene hľadel na nás a my na neho. Nikto sa ani nepohol.

Začala som zuby a čakala na výstrel. No ten neprišiel. Otec pomaly spustil hlaveň pušky k zemi. A potom som započula nečakaný zvuk: otcovo tiché vzlykanie.

Otec nikdy neplakal.

„Bež,“ prikázal jeleňovi a jeho hlas bol v tichom lese prekvapivo hlasný. „Radšej ty ako my.“

„Otec!“ zašepkala som nesúhlasne, predvídajúc už známy pocit hladu. Otec lovil výlučne raz alebo dvakrát do roka, a to iba na konci zimy, keď nám dochádzali zásoby jedla a cesty boli ešte neprejazdné. Keď sme nemali jelenie mäso, jedli sme len ovsenú kašu, konzervované fazule a posledné zamrznuté zemiaky z našej komory.

Otec ma ignoroval. Rovnako ako aj jeleň jeho. Hľadeli na seba a zdalo sa, že medzi nimi prebehlo nejaké spojenie ako medzi dvomi životom ošľahanými veteránmi. Ihličie borovic sa kolísalo vo vetre a akoby im obom šepkalo tajné správy. Čas spomalil a zastavil sa, padajúci sneh akoby zmrazil oboch na ľadové sochy. Stojac za otcom som bola svedkom tej chvíle, a predsa som vedela, že som vôbec nebola jej súčasťou.

A potom v jedinom okamihu jeleň odskočil do krovia a zmizol.

Otec sa ku mne otočil a na tvári sa mu leskli zamrznuté slzy. „Každá živá bytosť na tejto planéte vrátane ľudí je výtvorom prírody, lasička moja,“ vyjachtal. „My ľudia sa možno *domnievame*, že máme všetko pod kontrolou, ale nemali by sme, pretože nám túto moc nemožno

zveríť. Musíme rešpektovať všetko divoké, všetko, čo prežilo *nás*. Musíme si pamätať, že toto,“ ukázal na stromy okolo nás, padajúci sneh, strateného jeleňa, „je to, čoho by sme mali byť súčasťou. Namiesto toho sme si vytvorili krehké spoločnosti a ničíme Zem naším takzvaným technologickým pokrokom. Máme pušky a biologické zbrane, televízory a počítače. V tomto procese sa dokonca sami stávame prebytočnými.“ Zotrel si zvyšky slz. „Ak prírodu necháme na pokoji, postará sa o seba sama. Ale my ľudia všetko len ničíme. A k tomu to nakoniec smeruje, chápeš? K apokalypse. Takže v žiadnom prípade by som toho jeleňa nezabil. Nie dnes.“

Otec už ulovil niekoľko jeleňov. Nechápala som, prečo práve tento deň, práve tento *konkrétny* jeleň na neho tak hlboko zapôsobil, ale otcove impulzívne reakcie boli záhadou, ktorú som často nedokázala pochopiť. „No tak, otec. Je to len jeden jeleň, nie koniec sveta,“ sťažovala som sa. „A som *hladná*.“

„Ty ma nepočúvaš, Jane,“ vyštekol.

Najviac zo všetkého som sa desila predstavy, že otca sklamem. Tak som sa pozrela – naozaj *pozrela* – na stopy po jeleňovi v snehu a na stromy okolo nás a cítila som, ako sa mi do očí hrnú slzy – pre krásu toho všetkého navôkol, pre to, čo všetko by sme stratili, keby sme to zničili. A uverila som mu, aj keď mi neskôr v ten deň od hladu skrútilo žalúdok do veľkosti malého orieška. Verila som mu, aj keď sme celý nasledujúci týždeň jedli len ovsené vločky, kým konečne neprišli snehové pluhy a nesprijaznili cesty. Ani som sa nezamyslela nad tou pokryteckosťou, keď otec po večeri vošiel do svojej pracovne, zapol televízor, naladil správy a začal čosi písať. Lebo v hĺbke duše som chápala, že otec má vždy pravdu, a moje sťažnosti *boli* príznakom mojej privilegovanej pozície v nedokonalom modernom svete. Že ak zabijeme jedného jeleňa, môžeme zabiť všetkých, a kde by sme potom skončili? Len čo stratíme rešpekt pred prírodou, svet sa vydá cestou do záhuby.

Navrávala som si, že otec je čistý človek, skutočný moderný Thoreau, ktorý hľadel na veci tak, ako ja nikdy nedokážem.

O tri roky neskôr, keď som zverejnila jeho manifest, uvidela som v ňom mnohé z tých istých myšlienok toho marcového dňa – to isté

ILÚZIA RAJA

semienko pravdy, ale rozpínajúce sa do hustej, nepreniknuteľnej siete, objímajúcej celú ľudskú existenciu. A hoci sa jeho šialenstvo od tej doby stalo zjavným – zjavným pre každého, kto mal televíziu, predplatné novín alebo pripojenie na internet –, stále som si pamätala tú chvíľu v lese a uvedomovala si jeho pravdu. Tú chvíľu, keď mi pomohol pochopiť, prečo plakal nad jeleňom. A dokázala som ho za to ľúbiť napriek všetkému, čo mi urobil.

2. kapitola

V TEN DEŇ, keď sa všetko začalo meniť, som sa prebudila na krik hromžiacich mužov. Nieкто búchal na dvere našej chaty, pästou tupo udieral do hrubo opracovaných dosiek. Prudko som sa posadila, pripravená na otcov povel dať sa na útek.

Namiesto toho som z kuchyne počula otca hvízdať pri príprave slaniny na raňajky. Zase ju spálil; cítila som to až do izby. Otec nikdy celkom nepochopil, kedy treba vypnúť sporák.

Búchanie ustalo. Ozvalo sa ešte jedno mohutné buchnutie – znelo ako úder oceľovou špičkou topánky o dvere – a potom ktosi chrapľavo zakričal: „Ty hajzel, vieme, že si to bol ty!“ Nasledoval zvuk krokov čvachtajúcich v blate na príjazdovej ceste, ďalšie mumlanie, zvuk štartujúceho motora, kolesá škripajúce na štrku.

Kalendár na stene oproti mne ukazoval 12. november 1996. Mala som sedemnášť rokov.

Všetko najlepšie k narodeninám, pomyslela som si. Teraz som už takmer dospelá.

Dospelosť bola pre mňa abstraktný pojem pravdepodobne preto, že som sa vlastne nikdy necítila ako dieťa. Otec bol vždy hrdý na to, že sa ku mne správal ako k rovnocennej: zveroval mi rovnaké povinnosti, rovnaké čítanie, rovnaké denné a týždenné domáce práce, aké robil on sám. Akoby sme boli partneri, nie otec a dieťa. Nedovolil mi len šoférovať jeho pikap a strieľať z jeho zbrane, ak nebol pri mne. Teda aktivity, ktoré by mohli viesť k mojej predčasnej smrti alebo k zatknutiu. Inak som robila všetko, čo robil on: varila som, upratovala, rúbala

drevo, opravovala jeho eseje, diskutovala o zásadách postkantovskej filozofie.

Počas dospievania som si uvedomovala, že v iných rodinách sa s deťmi zaobchádzalo ako s krehkými stvoreniami, rozmaznávali ich, brali na dovolenky k moru a zasypávali hračkami a oblečením, ktoré väčšinou skončilo na skládke. Namiesto diel mŕtvych ruských filozofov čítali knihy s drakmi a princeznami na obálkach. Nemalo však zmysel po tom túžiť – tých párkrát, čo som otca poprosila o niečo frivolné ako šaty alebo bábiku, mal na tvári výraz, ako keby som ho práve vyzvala na súboj v pretláčaní rukou s fretkou. A aj keď sa neskôr objavil s darčekom, ktorý sa aspoň trochu podobal tomu, o čo som ho požiadala – ružové tričko s flitrami na prednej strane, ktoré kúpil v secondhande v Livingstone, alebo plesnivú plyšovú hračku v tvare korytnačky –, nikdy to nebolo *úplne* to pravé, a tak som sa nakoniec naučila ničoho sa nedožadovať. Bolo jednoduchšie chcieť veci, ktoré chcel aj on, lebo tie som mohla skutočne dostať.

Keďže som mala narodeniny, dopriala som si luxus v podobe ďalších piatich minút v posteli a potom som zamierila do kuchyne.

V kuchyni bolo teplo a dym zo slaniny. Otec stál pri dreze a hľadel na rozbahnenú cestu, vyzeral mimoriadne spokojný sám so sebou. Otočil sa a uvidel ma vo dverách.

„Všetko najlepšie k narodeninám, lasička.“ Ukázal na stôl, kde vedľa môjho taniera ležal malý obdĺžnikový darček zabalený v novinách a previazaný priadzou. Na stole som mala pripravené palacinky, horúcu kávu a spálené kúsky slaniny. Troje staré noviny – v ten deň to bol *The Wall Street Journal*, *The New York Times* a *USA Today* – ležali na hromádke ako súčasť mojej dennej lekcie politológie.

Posadila som sa a darček som ignorovala. Nazdávala som sa, že to bude niečo praktické a užitočné – nový pár rukavíc alebo univerzálny nôž, alebo možno nemecko-anglický slovník, aby som si mohla sama preložiť Heideggera. Naliala som si na palacinky javorový sirup a odkrojila si veľké sladké sústo. „Čo to bolo?“

Na tvári sa mu zjavil naučený výraz prázdnoty. „Čo máš na mysli?“

„To pri dverách, otec. Nejakí muži na ne búchali. Predpokladám, že to neboli federáli.“

„Aha,“ vyjachtal. Poškrabal si bradu. „Nie. Hmmm. Myslím, že to boli len chlapi, čo pracujú na elektrickom vedení.“

Celý týždeň buldozéry kľčovali cestu cez les len niečo vyše kilometra od našej chaty. Až k nám bolo počuť bzučanie motorových píl, brutálnu kakofóniu, ktorá sa ozývala v okolitých kopcoch. Inštalovali nejaký nový typ elektrického vedenia, čo súviselo s rozmachom internetu šíreného cez telefónnu linku, a rozrytý pruh sa tiahol, kam až oko dovidelo. S otcom sme tam zašli o pár dní, aby sme zhodnotili rozsah škôd a sledovali, ako sa po výrubovej ploche hemžia jasnožlté stroje. Vyrúbané borovice ležali na zemi ako vyvrhnuté veľryby čakajúce na to, až ich odtiahnu a premenia na papierové obrúsky, misy na šalát a hranoly.

„To sa stáva, keď sa ľudia stanú závislými od technológií, svojich televízorov a počítačových monitorov. Stratia zmysel pre podstatné veci,“ zamrmalal môj otec.

„Každé stvorenie je lepšie živé ako mŕtve, ľudia, losy aj borovice, a ten, kto to správne pochopí, bude skôr chcieť zachovať jeho život, ako ho zničiť,“ zacitovala som. Otec sa usmial a súhlasne prikývol a mňa zalial hrejivý pocit až po špičky nôh v ponožkách, ktoré som už trikrát zaplátala. A potom pokrútil hlavou. „Úprimne, v tomto s Thoreauom nesúhlasím. Nie všetci ľudia sú lepší živí než mŕtvi, keď sa nad tým zamyslíme.“ Okolo nás prešiel buldozér. Muž za volantom sa usmial a zamával na nás, domnievajúc sa, že sme len zvedaví okoloidúci. Na to môj otec zdvihol obe päste k nebu a vystrel prostredníky. Vodičovi zmizol úsmev z tváre a vzápätí mu opätoval rovnaké gesto.

„Tak prečo si neotvoril dvere?“ spýtala som sa, hoci som tušila odpoveď. Ako som si stihla všimnúť, z výkopu dnes vychádzalo podozrivé ticho, hoci bolo už 8.00 ráno, dlho po čase, kedy už boli stroje v prevádzke.

„Usúdil som, že s nimi nemám o čom diskutovať.“

„Otec. Urobil si niečo?“

„Čo myslíš tým *niečo*?“ Snažil sa potlačiť úsmev, ale nedarilo sa mu to. „Napríklad sabotáž ich vybavenia nasypáním cukru do palivových nádrží? Možno to niekto naozaj spravil. Počul som, ako tí votrelci

mrmlali o *niečom* takom, keď zablatili našu verandu a poškodili naše dvere svojimi topánkami. Existujú však dôkazy, že som spravil *niečo* také? Absolútne nie. Nemajú žiadne dôkazy.“ Vzal si spálený kúsok slaniny, zahryzol doň a potom na mňa žmurkol.

To žmurknutie ma potešilo; nič som si nepriala viac, než byť jeho dôverníčkou a strážkyňou tajomstiev. „Ale si im to ukázal, otec,“ povedala som.

Posadila som sa, vzala najbližšie noviny – dva týždne staré *The New York Times* – a vytiahla kultúrnu prílohu, kde bola recenzia filmovej adaptácie *Romea a Júlie*, o ktorej som vedela, že ju nikdy neuvidím. Keď som zdvihla zrak, otec ma sledoval s nečitateľným výrazom na tvári. „To je príloha plná nezmyslov. Radšej si prečítaj spravodajstvo. A neotvoriš si darček?“

Pripravila som sa na sklamanie a vzala do rúk jeho darček. Rozviazala som uzol, odtrhla papier a uvidela krabičku farebných pasteliek. Vôbec to nebolo to, čo som očakávala. Zostala som v nemom úžase. Kreslila som len starými a lacnými pastelkami značky Crayola, z ktorých ostali už len malé pahýle; tieto boli luxusné ako pre profesionálov. Kto vie, kde ich vôbec zohnal, ako si ich mohol dovoliť alebo prečo cítil potrebu kúpiť mi taký frivolný darček.

„Nekúpil som ten správny druh?“ spýtal sa a prerušil ticho. Keď som sa na neho pozrela, prekvapila ma tá nefalšovaná neistota v jeho tvári. Zvyčajne mu nezáležalo na tom, či sa mi niečo páči alebo nie.

Pastelky som opatrne zarovnala pri okraji stola. „Nie. Sú úžasné. Len som prekvapená.“

„Napadlo mi, že si zaslúžiš niečo pekné. Stávaš sa takou...“ Nedo- končil vetu a ja som v napätí čakala na ďalšie slová. Namiesto toho sa postavil za mňa a položil mi ruky na plecia. Stisol ich tak silno, že som mala pocit, ako keby sa ma snažil pripútať k tomuto miestu navždy. Potom ma pustil, ale stihla som zachytiť jeho tiché slová, ktoré nikdy nedokázal vysloviť nahlas. *Lúbim ťa. Toto je pre teba. Sme tím.*

PO RAŇAJKÁCH som vyšla s dekou na verandu a usadila sa do starého kresla – s vypadávacou výplňou, so škvrnami od vody a s trvalými preliačinami v tvare našich zadkov – a začala som kresliť novými

pastelkami. Vo vzduchu sa vznášala vôňa dymu z dreva a mokrého ihličia, sýta a prírodná aróma. Lúka pod našou chatou bola pokrytá rosou; uvidela som striebristé stopy vysokej zveri, ktorá prešla okolo ešte pred úsvitom.

Vďaka výhodnej polohe som mala dokonalý výhľad na vlka, ktorý sa vynoril z lesa a prebehol cez čistinu do húštiny tesne za lúkou. Od minulej jari žil v brlohu niekde v blízkosti nášho pozemku. Bol to osamelý vlk s popolavou srstou, strnulý vekom a trochu vyplznutý. Otec sa nazdával, že ho zo svorky vyhnal mladší alfa samec; ten starý vlk však bol tvrdohlavý a odmietal zomrieť. Bol príliš pomalý na to, aby ulovil jeleňa, a tak sa namiesto toho živil zajacmi na našej lúke alebo lovil zvieratá na farmách za lesom. Chcela som mu dať meno – *Samson*, napadlo mi –, ale otec tvrdil, že by to bolo detinské, keďže divokému zvieraťu je ľudská existencia ukradnutá a pravdepodobne už aj tak nebude dlho na tomto svete. Tak som si vybrané meno nechala sama pre seba.

Nakreslila som Samsonovu zlepenú srst, štíhle svaly na bokoch; roztrhala som to a skúsila znova. Otec vyšiel z chaty so šálkou kávy v ruke. Podal mi ju a v tichosti sme si ju spolu vychutnávali, zatiaľ čo slnko stúpalo nad stromy a jeho lúče rozligotali kvapky rosy, ktoré vyzerali ako milión drobných kryštálikov. Mohlo by sa zdať, že som si za celý život strávený v chate na ten pohľad zvykla, ale nikdy ma neomrzelo. Viem, je to klišé, ale každý prekliaty deň som vnímala ako niečo nové. Pozorovala som otca hľadiaceho na svoje panstvo. Jeho tvár s ostrými črtami a hlbokými vráskami bola ako z Mount Rushmore. Oči, jasné a havranie, mal hlboko zasadené a na nose výrazný hrbol z detstva, keď si ho zlomil pri páde z bicykla. Mal opálenú a hrubú pokožku s hlbokými vráskami od neustáleho žmúrenia do slnka. Bradu si upravoval len párkrát do roka – netrápila ho, kým sa nezačala zachytávať o gombíky na košeli, a potom si ju oholil a začínala rásť odznovu. Mohol to byť pekný muž, keby sa o seba staral, ale vzhľad bol podľa neho dôležitý len pre menejcenných mužov.

Nikdy som ho nenakreslila, lebo som vedela, že by som ho nedokázala správne vystihnúť.

„Tak čo chceš dnes robiť?“ spýtal sa. „Prejdeme sa ku Kojotej skale

a skontrolujeme našu priehradu? Zavaríme uhorky? Pustíme sa do španielskej občianskej vojny?“

Bol utorok, takže v podstate školský deň. Otec sa však už dávno prestal zaoberať takýmito formalitami. Oficiálne som bola študentkou tretieho ročníka strednej školy, ktorá sa vzdelávala doma. Neoficiálne som učivo niektorých predmetov (prírodné vedy, jazyky) preberala náhodne, v rámci iných (filozofia, matematika, dejiny) som mala výučbu na vysokoškolskej úrovni a zvyšné (zdravoveda a hudba) som nemala vôbec. Otec do školy každý rok poslušne posielal formulár, v ktorom potvrdzoval, že som riadne vzdelávaná, a na revanš dostal balík učebných materiálov, ktoré sme používali na rozkúrenie kachlí. Otec nemal rád, keď mu niekto hovoril, čo má robiť so svojím vlastným dieťaťom. Preto sme sa presťahovali do chaty v lese v libertariánskom štáte krajiny, keď som mala len štyri roky.

„Čo keby sme sa zviezli do Bozemanu?“ spýtala som sa. „Mohli by sme ísť do kníhkupectva.“

Otec sa zachmúril. Nemal rád Bozeman, kde sa dalo jesť suši dovezené z pobrežia, kúpiť lampy z jelenieho parožia alebo piť v bare, kde celú stenu pokrývali televízne obrazovky vysielajúce rôzne športové zápasy. K tomu miestu cítil odpor. Ale v Bozemane bolo skutočne skvelé kníhkupectvo, ktorého majiteľka mu odkladala všetky staré noviny, niekoľko užitočných secondhandov a najlepší obchod s poľnohospodárskymi potrebami v okruhu stoviek kilometrov. A tak sa každých pár týždňov premohol a odviezli sme sa tam.

Pri zmienke kníhkupectva sa pozrel ponad plece na hromadu časopisov hneď pri dverách, presne ako som predpokladala. Zakopávali sme o ne pri každom príchode a odchode z chaty: *Libertaire*, číslo 8, dvadsaťštyri strán esejí a úvah napísaných výlučne Saulom Williamsonom, väčšina s názvami ako *Nový technologický svetový poriadok*, *Moc v rukách oviec* a *Rozpad autokratického finančného systému*. V hromade pri dverách bolo presne sto kusov časopisu *Libertaire* vytlačených v Kinko's v Bozemane a zviazaných Jane Williamsovou, Saulovou vernou redaktorkou, produkčnou asistentkou a príležitostnou pisárkou. No v tiráži som, samozrejme, nebola uvedená.

„Iste,“ súhlasil otec a rozžiaril sa. „Chcel som tam odviezť nové číslo.“